

Nannynu! kunskapsbank – Om Downs syndrom

Denna kunskapsbank om Downs syndrom är till för våra barnvakter och kunder som vill ha mer information. Samtlig information är skrivna av experter på området, hämtade från olika webbplatser (se längst ned). Kunskapsnivån är på en grundläggande nivå. För mer djupgående kunskap rekommenderar vi våra barnvakter att ta kontakt med sin kontaktperson eller söka vidare i annan litteratur.

Här kan du se en film som handlar om Downs syndrom

<https://youtu.be/5M--xOyGUX4>

Bakgrund

Att ha en utvecklingsstörning innebär att man har svårt att förstå och lära sig vissa saker. Utvecklingsstörning är en funktionsnedsättning som påverkar hela ens liv. Det finns många olika orsaker till utvecklingsstörning, till exempel kromosomavvikelse. Den vanligaste och mest kända kromosomavvikelsen som leder till utvecklingsstörning är Downs syndrom. Om man har Downs syndrom har man ofta en måttlig utvecklingsstörning. Det finns vissa kännetecken i utseendet som visar att man har Downs syndrom, men de kan variera från person till person. Om man har Downs syndrom brukar också andra organ och system i kroppen påverkas. Det är ganska vanligt att man har hjärtfel, synnedsättning, hörselnedsättning, och man kan vara känslig för infektioner.

Barn med Downs syndrom har ett antal yttre kännetecken gemensamma men alla är olika individer med egna personligheter. Det begåvningsmässiga funktionshindret leder till svårigheter med abstrakt tänkande. Det tar längre tid för barnen att lära sig och att förstå olika saker men känslor och allmänmänskliga behov berörs inte av funktionshindret. Hjärnans utveckling sätter en gräns för vad som är möjligt för personen att klara av men träning, erfarenheter, upplevelser och anpassning av miljön ger möjlighet till ökad förmåga och delaktighet.

Socialt samspel

En person med diagnosen Downs syndrom är först och främst en individ med unika kvaliteter och med samma grundläggande behov som alla andra människor: att bli älskad, att klara av, att få ge, att höra till. Personer med Downs syndrom har samma känslor och behov som vi andra. Vare sig man är glad, ledsen eller upprörd behöver man få ett respektfullt bemötande och förståelse för sina känslor. När man träffar någon med Downs syndrom kan man tänka efter hur man själv skulle vilja bli bemött i en liknande situation. Känner man sig osäker kan man följa sin intuition – rädslan att göra "fel" ska inte behöva förhindra kontakt och gemenskap. Man bemöter en person med Downs syndrom med respekt.

Förmågan att tala varierar hos personer med Downs syndrom; många talar och är relativt lätta att förstå, andra kan ha ett mycket begränsat ordförråd och uttalssvårigheter. Den

intellektuella förmågan är alltid mer eller mindre nedsatt. Det behöver man ha i minnet, så att man själv uttrycker sig enkelt och tydligt och inte använder krångliga ord och långa meningar innan man vet att personen ifråga kan förstå vad man menar.

Kommunikation

Personer med Downs syndrom har i allmänhet en klart försenad tal- och språkutveckling. Några av orsakerna till denna försening är problem med hörseln, svårigheter med att uppfatta flera ljud i följd, och försenad utveckling av finmotoriken. Språket och den verbala förmågan är den allra viktigaste förmågan att stimulera, och man kan dra nytta av de typiskt starka sidorna hos personer med Downs syndrom, nämligen ett gott visuellt arbetsminne och en mycket god icke-verbal kommunikationsförmåga.

1. Man kan minska effekterna av dålig hörsel genom att:
 - göra regelbundna hörselkontroller och behandla dålig hörsel medicinskt
 - minska störande bakgrundsljud, tala tydligt och ha ögonkontakt
 - använda visuellt stöd: gester, tecken, bilder, text
2. Man kan förbättra uttalet och språkuppfattning genom att:
 - stimulera munmotoriken
 - träna att höra skillnad på enskilda ljud
 - träna att uttala enskilda ljud
 - anteckna vilka ljud barnet/personen kan uttala
 - träna att säga ord och meningar
 - träna prosodi (korta/långa ljud, melodi, tryck osv)
 - använda tecken och text som stöd för uttalsträning
3. Man kan stimulera ett större ordförråd genom att:
 - ha ett mål för ordförrådet och träna mot det (första 100 orden, första 400 orden osv)
 - anteckna vilka ord barnet/personen förstår (passivt) och kan uttrycka (aktivt)
 - använda kompletterande kommunikation, t ex tecken, för att stödja förståelse och produktion av ord
 - använda läsning för att stödja förståelse och produktion av ord
4. Man kan stimulera längre meningar genom att:
 - träna två, tre och fyra-ordsatser
 - träna hur man böjer ord (en/många, en/den, nu/då, mycket-mer-mest osv)
 - träna ordföljd i meningar
 - träna ord i specifika ordklasser, t.ex. prepositioner (bakom, framför, ovan, under, på osv.)
 - anteckna vilka böjningsformer (t.ex. skriva/skrev/skrivit) och meningstyper barnet/personen förstår (passivt) och kan uttrycka (aktivt)
 - använda läsning för att stödja förståelse och produktion av utbyggd grammatik
5. Man kan kompensera för begränsningar i det språkliga arbetsminnet genom att:
 - träna ord för att förbättra "lagringen" av ljudet i långtidsminnet
 - leka minneslekar
 - använda visuellt stöd för inlärning t.ex. genom att komplettera text med bilder.
6. Man kan dra nytta av den starka sociala förmågan genom att:
 - ge gensvar på alla initiativ till kommunikation
 - skapa situationer där barnet/personen får anledning att välja eller uttrycka sig med språk
 - uppmuntra användningen av gester och tecken
 - lyssna och ge extra tid för barnet/personen att hinna svara
 - uppmuntra barnet/personen att tala mer och mer
 - ordna så många tillfällen som möjligt (t.ex. i skolklassen, arbetsgrupper och

fritidsaktiviteter) för barnet/personen att kommunicera med och lära av personer som inte har språkförseningar.

Informationen ovan är hämtad från följande sidor

Svenska downföreningen. Hämtad 16 februari 2015

från: <http://www.svenskdownforeningen.se/om-downs-syndrom/>

1177 Vårdguiden. (24 juli 2013). Hämtad 16 februari 2015

från: <http://www.1177.se/Stockholm/Tema/Funktionsnedsattning/fragor-och-svar/fragor-och-svar-om-ovriga-fragor/Att-bemota-nagon-med-Downs-syndrom/>

1177 Vårdguiden. (7 februari 2013). Hämtad 16 februari 2015

från: <http://www.1177.se/Stockholm/Fakta-och-rad/Sjukdomar/Utvecklingsstorning/>

Landstinget i Uppsala län. (18 juni 2014). Hämtad 16 februari 2015:

från: <http://www.lul.se/sv/Kampanjwebbar/Infoteket/Funktionsnedsattningar/Utvecklingsstorning1/Vad-ar-Downs-syndrom/>